

Олена Ільченко

Діалогічний вимір мови ЗМІ : на матеріалі української преси 2000 – 2015 рр.

Studia Ukrainica Posnaniensia 4, 33-39

2016

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

ДІАЛОГІЧНИЙ ВИМІР МОВИ ЗМІ (НА МАТЕРІАЛІ УКРАЇНСЬКОЇ ПРЕСИ 2000–2015 рр.)

ОЛЕНА ІЛЬЧЕНКО

Національна академія Національної гвардії України, Харків — Україна

DIALOGICZNY WYMIAR JĘZYKA MEDIÓW
(NA MATERIALE UKRAIŃSKIEJ PRASY LAT 2000–2015)

OLENA ILCZENKO

Narodowa Akademia Gwardii Narodowej Ukrainy, Charków — Ukraina

STRESZCZENIE. W artykule opisano naturę oraz skutki przemian językowy-stylistycznych na materiale współczesnej prasy ukraińskojęzycznej, co z kolei wpływa na organizację środków językowych. Wzmacnianie informacyjnej normy mediów, eksplikacja funkcji powiadomienia i wpływu, wyrażających się w modyfikacji subiekta nadawania, reprezentacji stosunków nadawcy z adresatem, generują dialogiczność tekstu, a w jej wyniku – intertekstualność i precedentność. Intertekstualność jako przejaw dialogiczności przeanalizowano na językowym materiale ukraińskiej prasy lat 2000–2015.

DIALOGIC ASPECT OF THE LANGUAGE OF MASS-MEDIA
(ON THE MATERIAL OF UKRAINIAN MASS-MEDIA OF 2000–2015)

OLENA ILCHENKO

National Academy of the National Guard of Ukraine, Kharkiv — Ukraine

ABSTRACT. In the article the nature and consequences of language-stylistic changes are described on the material of modern Ukrainian-language mass-media that influence the organization of language means. Strengthening of informative norms of mass-media, explication of functions of a report and influence that is expressed in the modification of broadcasting subject, in the representation of relations of the addresser and an addressee induce to the involvement of the dialogical principle that appears in intertextuality and precedentcy. Intertextuality as a display of dialogical principle is analysed on the language material of Ukrainian mass-media of 2000 – 2015.

Із 90-х рр. ХХ ст. наукові праці, присвячені аналізу різних аспектів публіцистичного стилю, фіксують зміну „інформаційної норми в стилі, з чим пов'язане посилення інформаційної норми ЗМІ”¹. Зміна інформаційної норми трансформувала функцію впливу й інформативну функцію. Взаємовідношення названих функцій, їхня сутність, вага в мові ЗМІ, а також засоби їхньої реалізації помітно змінилися. У мові сучасних ЗМІ ці дві функції „виступають у своїй головній ролі — інформування й вираження експресії”². Інформування прагне до достовірності, фактичності. „Функція впливу відходить від одноплановості й імперативності: у комунікативному акті ніби врівноважуються ролі

¹ Л. Р. Дускаева, *Языково-стилистические изменения в современных СМИ*, [в:] *Стилистический энциклопедический словарь русского языка*, под. ред. М. А. Кожинной, Москва 2003, с. 664.

² Там же, с. 666.

адресанта й адресата”³. У сучасній мові українських ЗМІ матеріалізація функції впливу урізноманітнюється, стає більш індивідуалізованою.

У мові сучасних ЗМІ збагачується концепція адресата. Під адресатом розуміють не однорідну масу, а вельми різноманітну публіку з різними інтересами, інформаційними запитамі й поглядами. Вплив перерозподілу статусу адресанта й адресата в сучасних ЗМІ відобразився на рівні тексту, спонукаючи до діалогічності, що стала конструктивною, фундаментальною ознакою мови ЗМІ⁴. Щоб репрезентувати результати свого аналізу й переконати реципієнтів у їхній достовірності, публіцист стимулює свою мисленнєву діяльність і мислення реципієнтів. Автор публіцистичного тексту не стверджує, не подає готових істин, а разом із читачем формує думку про об’єкт⁵, тому чужу позицію він передає цитуванням, переказуванням, а також уключенням у свій текст фрагментів інших текстів, де висвітлено оригінальні погляди⁶. Відбувається “інтелектуальна бесіда” адресанта й адресата. Важливою рисою вираження діалогічності в мові ЗМІ є „використання деформації прецедентних текстів”⁷. Прецедентні тексти — вияв інтертекстуальності.

З огляду на викладене вище, можна стверджувати, що обрана для аналізу тема є актуальною; необхідність її вивчення підтверджує мовленнєва рефлексія, зафіксована картотекою, що налічує понад 3000 одиниць, дібраних з україномовних матеріалів друкованих, телевізійних і електронних ЗМІ за 2000–2015 рр.

Мета цієї розвідки — виявити елементи інтертекстуальності в українських текстах ЗМІ, що є наслідком діалогічності сучасних ЗМІ.

Інтертекстуальність як домінуючу ознаку мови сучасних ЗМІ досліджували В. Бабенко, В. Бородачов, Л. Дускаєва, О. Рябініна, О. Сербенська, Л. Синельникова, І. Соболева й ін. Авторка цієї статті теж неодноразово зверталася до розробки теми інтертекстуальності в мові ЗМІ⁸.

Термін „інтертекстуальність” уведений у науковий обіг Р. Бартом і Ю. Кристевою на позначення явища „текст в тексті”⁹. Цим поняттям оперує багато до-

³ Там же.

⁴ См.: Ю. Г. Дишкант, *От экспрессивности к коммуникативному эффекту в газетных текстах*, [в:] „Русская филология. Украинский вестник” 2000, № 3–4 (17), с. 29; Л. Р. Дускаева, *Указан. источник*, с. 670; Н. Н. Кохтев, *Публицистический стиль*, [в:] Русский язык: энциклопедия, Москва 2003, с. 399.

⁵ См.: Л. Р. Дускаева, *Указан. источник*, с. 670; Г. Я. Солганик, *Публицистический стиль*, [в:] *Стилистический энциклопедический словарь русского языка*, под ред. М. А. Кожинной, Москва 2003, с. 314.

⁶ См.: Л. Р. Дускаева, *Указан. источник*, с. 670.

⁷ Там же.

⁸ О. А. Ільченко, *Джерела виникнення інтертекстуальності в україномовних ЗМІ початку XXI ст.*, [в:] „Дослідження з лексикології і граматики української мови” 2012, вип. 11, с. 54–61; О. А. Ільченко, *Інтертекстуальність і прецедентність в україномовних ЗМІ початку XXI ст. (на матеріалі метафоричних словосполучень)*, [в:] „Лінгвістичні дослідження”, за ред. проф. Л. А. Лисиченко, Харк. нац. пед. ун-ту ім. Г. С. Сковороди, Харків 2013, вип. 35, с. 155–160; О. А. Ільченко, А. О. Свердлик, *Інтертекстуальність у діалогічному вимірі (на матеріалі сучасних україномовних і англійських ЗМІ)*, [в:] „Матер. IV Міжнар. наук. конф. «Сучасна україністика: наукові парадигми мови, історії, філософії»” 2014, с. 103–108; О. А. Ільченко, *Мовностилістичні модифікації преси XXI ст.: природа й наслідки*, [в:] „Лінгвістичні дослідження”, за ред. проф. Л. А. Лисиченко, Харк. нац. пед. ун-ту ім. Г. С. Сковороди, Харків 2011, вип. 31, с. 157–161; О. А. Ільченко, *Прецедентність як ознака текстів сучасної преси (на матеріалі метафоричних словосполучень)*, [в:] „Лінгвістичні дослідження”, за ред. проф. Л. А. Лисиченко, Харк. нац. пед. ун-ту ім. Г. С. Сковороди, Харків 2012, вип. 34, с. 97–100.

⁹ Е. А. Баженова, *Інтертекстуальность*, [в:] *Стилистический энциклопедический словарь русского языка*, под ред. М. А. Кожинной, Москва 2003, с. 104; О. О. Маленко, *Інтер-*

слідників, приймаючи його як одну з важливих текстових категорій¹⁰. Науковці виділяють спільне у всіх визначеннях інтертекстуальності — „вихід за межі тексту”¹¹.

Словникові статті подають таке трактування зазначеного поняття: інтертекстуальність (від лат. *inter* і *textum*) — текстова категорія, що відображає спектр міжтекстуальних відношень, діалогічна взаємодія текстів у процесі їхнього функціонування¹². Формально інтертекстуальність виражається у вигляді інтертекстів — „текстуальний засіб інтертекстуальності, що формально виявляє зв’язки з текстом-денотатом (прототекстом) і містить його смисловий потенціал; це „чуже слово” у „своєму” тексті”¹³. Розмаїття існуючих інтертекстуальних концепцій учені об’єднують у дві групи: „у широкому плані інтертекстуальність розуміють як універсальну властивість тексту (текстуальності) загалом; у вузькому — як функціонально зумовлену специфічну властивість певних текстів (чи типів тексту)”¹⁴.

Широкий підхід до інтертекстуальності передбачає вивчення кожного тексту як інтертексту. Між новим текстом і попереднім „чужим” існує загальний інтертекстуальний простір (єдиний „інтертекст” — своєрідний передтекст кожного нового тексту), що вбирає весь культурно-історичний досвід особистості¹⁵. Таке бачення інтертекстуальності „розмиває” поняття „тексту” й „інтертексту”: „текст мислиться ніби зітканим із „цитат без лапок”¹⁶. О. Сербенська й В. Бабенко підтримують думку про те, що „кожен текст, по суті, є інтертекстом: у ньому наявні інші тексти (на різних рівнях або в майже невпізнаних формах)”¹⁷.

У вузькому плані „під інтертекстуальністю розуміють такі діалогічні зв’язки, за яких один текст уміщує конкретні та явні посилання на попередні тексти”¹⁸. За таких умов автор цілеспрямовано включає в текст фрагменти „чужих” текстів, а адресат інтерпретує авторську інтенцію й сприймає текст у його діалогічній співвіднесеності¹⁹. Саме таке трактування інтертекстуальності підтримуємо в цій науковій розвідці.

Спеціальний поділ інтертекстів мови преси запропонувала О. Рябініна, яка класифікує інтертексти так: 1) *цитати* — це інтертексти, що „передбачають дослівне введення частин прототексту до структури тексту”; 2) *алюзії* — це засоби інтертекстуальності, що базуються на ключових словах, які дають змогу відновити цілий текст; 3) *фреймові репрезентанти* „ґрунтуються на мовних і позамовних відомостях”, вони „наділені стійким асоціативно-контекстуальним зв’язком із позамовними чинниками”; 4) *перифрази* — засіб інтертекстуальності, яку „забезпечує відсилання до джерела породження та фонових знань

текстуальність в українській постмодерній поезії: діалог культурних кодів, [в:] „Лінгвістичні дослідження” за ред. проф. Л. А. Лисиченко, Харк. нац. пед. ун-ту ім. Г. С. Сковороди, Харків 2008, вип. 25, с. 124.

¹⁰ О. А. Сербенська, В. В. Бабенко, *Основи мовотворчості*, Львів 2007, с. 6.

¹¹ Там само.

¹² Е. А. Баженова, *Указан. источник*, с. 104; Г. М. Сюта, *Інтертекстуальність*, [в:] *Українська мова: Енциклопедія*, редкол.: В. М. Русанівський, О. О. Тараненко та ін., вид. 2-е, випр. і доп., Київ 2000, с. 234.

¹³ О. К. Рябініна, *Інтертекстуальність у дискурсі сучасної української преси: лінгвістичний аспект*, Харків 2008, с. 5.

¹⁴ Е. А. Баженова, *Указан. источник*, с. 105.

¹⁵ Там же.

¹⁶ Г. М. Сюта, *Зазнач. джерело*, с. 234.

¹⁷ О. А. Сербенська, В. В. Бабенко, *Зазнач. джерело*, с. 6.

¹⁸ Е. А. Баженова, *Указан. источник*, с. 105.

¹⁹ Там же.

реципієнтів, унаслідок відбувається не лише «відгадування» референта», „але й оцінювання його в контексті матеріалу”; 5) *центонні тексти* „здатні вмещувати в невеликому обсязі більше інформації”, відсилати водночас до кількох прототекстів²⁰, напр., *Ситуація нагадує „переговори Герасима та Му-Му”*, влучно зазначив Олександр Волков, який не бере участі в переговорах і охоче виконує роль парламентського коментатора (Самостійна Україна, ч. 18, 2002), де процитовано О. Волкова, а сама цитата містить алюзію, що актуалізує інформацію про тургенєвських героїв — німого Герасима й собаку Му-Му; *Камо грядеши, соціалісти?* (Без цензури, № 7, 2004) або *Камо грядеши, вища школо?* (Комуніст, № 16, 2006), де актуалізовано назву історичного роману „Камо грядеши” („Куди йдеш”) польського письменника Г. Сенкевича (1846 – 1916), а разом із тим, і сюжет роману, що репрезентує драматичну сторінку римської і світової історії, охоплюючи останні чотири роки правління імператора Нерона (64 – 68 рр. н. е.); *Спляча красуня. Новий арт-проект, за умовами якого дівчата в білих сукнях спатимуть, а їх цілуватимуть охочі чоловіки. Дівчина має право відкрити очі у відповідь на поцілунок, який їй сподобався* (1+1, ТСН особливе, 16.08.2012), де не тільки назва проекту повністю збігається з назвою відомої казки Ш. Перо, але й сама ідея цілком запозичена з відомого сюжету; *Останній дзвоник військових* (1+1, ТСН, 28.02.2015), де йдеться про достроковий випуск курсантів в українських військових вишах, що пов’язано з антитерористичною операцією на сході України. Цей приклад передає символіку останнього дзвінка середніх навчальних закладів — указує на закінчення навчання й перехід до нового життєвого етапу. Натяки (замість прямих формулювань думки), питальні речення (що спонукають до роздумів), приховування чіткої оцінності, відсутність категоричності в оцінках, неоригінальні, але експресивні, назви, що певною мірою економлять мовні ресурси, але при цьому містять потужний інформативний потенціал, — важливі збудники використання інтертекстуальних елементів у сучасних україномовних ЗМІ, які реалізують діалогічність як фундаментальну ознаку публіцистичного тексту, що стає „посередником діалогу між адресантом і адресатом”²¹ чи, за ідеєю В. Шлейєрмахера, „діалогічним зв’язком тексту з мовою й епохою його створення”²².

Інтертекстуальність може виявлятися, як зазначалося, у використанні *прецедентних текстів* — „потенційно автономних смислових блоків мовленнєвого відтворення, що актуалізують важливу для автора фонову інформацію й апелюють до «культурної пам’яті» читача”²³. Дослідження О. Рябіної показало, що „прецедентні тексти репрезентують культурне надбання певної епохи та етносу”, їх виділення „має бути об’єктивним і повинно відбуватися на основі актуалізації досвіду багатьох, оскільки це явище над-індивідуальне, «хрестоматійне»”, відоме всім мовцям, але „добір лінгвальних засобів прецедентних текстів є суб’єктивним, оскільки підпорядкований інтуїції автора, який сподівається бути «прочитаним» і «зрозумілим»”²⁴. Прецедентним текстам характерна багаторазова повторюваність в інтертекстуальному ряді. Такий текст можна вилучити із мовленнєвого повідомлення без утрати пізнавально-естетичної цінності й використовувати як самостійне твердження в інших текстах²⁵. Отже,

²⁰ О. К. Рябініна, *Знач. джерело*, с. 7–9.

²¹ О. О. Селіванова, *Лінгвістична енциклопедія*, Полтава 2010, с. 136.

²² Там само.

²³ Е. А. Баженова, *Указан. источник*, с. 107.

²⁴ О. К. Рябініна, *Знач. джерело*, с. 6.

²⁵ См.: Е. А. Баженова, *Указан. источник*, с. 107.

прецедентні вислови спираються на культурні фонові знання автора й читача. До прецедентних текстів належать загальновідомі цитати, імена персонажів, назви творів і їхніх авторів²⁶.

Науковці оперують також поняттям „прецедентний феномен”, що є „колективно надбаним наслідком емоційно-образного сприйняття унікального феномена”²⁷. Серед прецедентних феноменів традиційно розрізняють такі типи²⁸:

- *прецедентна ситуація* („значима подія, що реально відбулася в житті етносу й цивілізації”²⁹) нерідко репрезентує особливу складність у процесі іменування³⁰, напр.: „**Каштанова революція**”. **Помаранчеве цунамі над столицею** (Молодь України, № 131, 2004) — ідеться про помаранчеву революцію кінця 2004 р., пов’язану з порушеннями, виявленими під час президентських виборів. Цей приклад яскраво репрезентує проблему номінації прецедентної ситуації: перший номен (*каштанова революція*) указує на місце події (Київ — місто каштанів), другий (*помаранчеве цунамі*) — бурхливість, потужність, але локалізованість події (*цунамі* (*tsunami*: *tsu* — гавань, бухта і *namí* — хвиля) — штормові хвилі, що наганяють воду в бухту, гавань або на відкритий берег³¹). Київський Майдан набуває ознак концепту („одиниця пам’яті, яка містить сукупність знань про об’єкт пізнання”³², „ментальний субстрат” (В. Лукін)³³), символізуючи вияв голосу українського народу, очевидно, тому й активно відображається в номінаціях прецедентних ситуацій: *Опозиція звинуватила Януковича в небажанні амністувати активістів „євромайдану”* (<http://ua.racurs.ua/news/20135-орозусія>, 22.12.2013). Особливості стилю ЗМІ змушують переосмислити прецедентні ситуації, використати їхні номінації в новій інтерпретації. Особливу винахідливість публіцисти демонструють у заголовках, назвах рубрик чи репортажів, напр.: *Хрестовий похід. Представниця гурту „Фемен” бензопилою сплиляла дерев’яний хрест на знак протесту проти вироку для Pussy Riot (Росія). Дівчата осквернили святиню: у церкві співали пісню про Путіна. Вони протестували проти влади, а не проти церкви* (1+1, ТСН, 17.08.2012).

- *прецедентний текст* („відомий твір, актуалізований в інших текстах, повернення до якого кероване механізмами інтертекстуальності”³⁴) — це потенційно автономний смисловий блок мовленнєвого відтворення, що актуалізує важливу для автора фонову інформацію й апелює до „культурної пам’яті” ре-

²⁶ См.: Там же.

²⁷ В. В. Красных, *Грамматика лингвокультуры: определение некоторых базовых понятий*, [в:] „Мова і культура” 2009, вип. 12, т. IV (129), с. 67.

²⁸ См.: Там же; Ю. О. Гарюнова, *Функціонування власних назв у кінокритичному дискурсі: „чиста” номінація і прецедентність*, [в:] „Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія: Філологія” 2001, № 936, вип. 61, с. 71–74; Ю. А. Мельник, *Прецедентні висловлення пісенного походження у сучасному російськомовному публіцистичному дискурсі*, Сімферополь 2011; О. В. Найдюк, *Семантичні та функціональні особливості прецедентних феноменів у німецькомовному дискурсі*, Київ 2009; О. О. Селіванова, *Знач. джерело*, с. 591; Н. О. Сунько, *Інтертекстуальність та прецедентність як репрезентанти публіцистичного дискурсу (на матеріалі заголовків англомовних статей)*, [в:] „Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка” 2011, вип. 58, с. 208–212.

²⁹ О. О. Селіванова, *Знач. джерело*, с. 591.

³⁰ Див.: Там само.

³¹ Н. І. Карпенко, *Цунамі як різновид катастрофічних хвиль*, [в:] Електронний ресурс: http://geoknigi.com/book_view.php?id=1320.

³² Там само, с. 292.

³³ Там само.

³⁴ Там само, с. 591.

ципієнта. Прецедентні тексти, як правило, зазнають зміни форми шляхом лексичної субституції, що „дає змогу яскраво назвати текст, оскільки зміна лежить на поверхні і дуже швидко сприймається адресатом”³⁵: *Москва сльозам не вірить* (Без цензури, № 6, 2004); *Сімнадцять миттєвостей зими* (Дзеркало тижня, № 3, 2005); *Крилаті ракети летять, летять, летять...* (Комуніст, № 57, 2005); *Немертві душі* (Комуніст, № 27, 2006); *Зморені сонцем. Працівники ДАІ мають право виймати водія з-за керма й змушувати відпочити* (1+1, ТСН, 09.08.2012); *Дорогою ціною. У Криму втонув чоловік. Той, хто його намагався врятувати, теж утонув. Рятівник був другом потопельника* (1+1, ТСН, 15.08.2012); *Моя жахлива няня* (1+1, ТСН, 27.01.2013); *33 корови, а може, й більше постраждали в дорожньо-транспортній аварії* (Інтер, Ранонок, 22.04.2015); *Полицейська академія* (1+1, ТСН, 06.05.2015) — про навчання українських поліцейських.

- *прецедентне ім'я* („індивідуальне ім'я відомої людини, персонажа твору, артефакту”³⁶), напр.: *Крила Антонова* (Комуніст, № 10, 2006) — ідеться про авіаконструктора О. Антонова; *Наш срібний „ВЕРКА” каже „айлюлю” Європі* (Без цензури, № 20, 2007) — про результати участі Верки Сердючки в „Євробаченні”; *Його величність Володимир Третій* (<http://www.expres.ua>, 08.03.2012) — про президента Росії В. Путіна, який обіймає названу посаду третій термін; *Ахіллесова п'ята опозиції. Чому ПР домінує в мажоритарних округах* (<http://tyzhden.ua/politics>, 08.10.2012; Український тиждень, № 40, 2012).

- *прецедентне висловлення* („репродукований продукт мовномисленнєвої діяльності; завершена й самодостатня одиниця, що може бути або не бути предикативною”³⁷), напр.: *Промінь світла в темному царстві рентгенодіагностики* (Дзеркало тижня, № 4, 2000); *Я вам пишу...* (Голос України, № 48, 2004) — назва газетної рубрики; *Підеш направо... або Дорога перша* (Комуніст, № 98, 2005); *Газові війни: національний інтерес біля розбитого корита* (Комуніст, № 1, 2006); *Нічия каші Лагербеку не зіпсувала* (Український футбол, № 88, 2007); *Розділяй і йди в парламент* (<http://tyzhden.ua/politics>, 08.10.2012); *Архіви не горять* (1+1, Світське життя, 08.03.2014) — ідеться про спробу знищити важливі документи колишнім Президентом України В. Януковичем, його родиною та найближчим оточенням; *Війна війною, а посівна за розкладом* (1+1, ТСН тиждень, 06.04.2014); *Росія затягнула удавку* (ICTV, Факти тижня, 22.06.2014) — ідеться про припинення постачання газу Росією в Україну; *Поверніть мене в Ростов до мами, — російські солдати-строковики в луганській лікарні* (<http://ipress.ua/news>, 22.08.2014).

Отже, прецедентними висловленнями стають сталі вислови відомих людей, крилаті фрази з кінофільмів, художніх творів, народної творчості, вислови паремійного характеру. Їх уживають узуально, крім того, вони можуть оказіонально трансформуватися. Реципієнт легко осмислює зміни, якщо вони наявні, й відновлює первинний вислів разом із його семантикою, зіставляючи її з новим контекстуально зумовленим значенням. Цей процес „відгадування” проковує внутрішній діалог адресанта й адресата, а отже, діалогічність мови ЗМІ загалом.

³⁵ М. В. Бойчук, В. М. Бойчук, *Трансформовані фраземи як детермінанти експресивності в заголовках періодичних інтернет-видань*, [в:] „Наукові записки Національного університету «Острозька академія»” 2015, вип. 53, с. 31.

³⁶ О. О. Селіванова, *Зазнач. джерело*, с. 591.

³⁷ Там само.

В україномовних ЗМІ поч. ХХІ ст. відбуваються значні мовностилістичні зміни, зумовлені екстралінгвальними чинниками, що впливають на організацію мовних засобів. Посилення інформаційної норми ЗМІ, експлікація функцій повідомлення й впливу, що виражено в модифікації суб'єкта мовлення, репрезентації стосунків адресанта з адресатом, спонукають до виникнення діалогічності, яка виявляється в інтертекстуальності та прецедентності. Усе це позначено на мовному оформленні матеріалів сучасних ЗМІ.

Відомо, що оцінність є важливим побудником організації й добору мовних засобів у континуумі ЗМІ. В умовах сучасного демократичного суспільства оцінність набуває ознак „м'якості”, евфемістичності, неоднозначності, соціальності. Соціальній оцінності підпорядковані інтелектуально-креативні зусилля публіцистів. Реалізацію функції впливу мови ЗМІ забезпечують, як правило, експресивні засоби, що все частіше до свого арсеналу залучають інтертекстуальні елементи, тому перспективу дослідження вбачаємо у вивченні інтертекстуальності в аксіологічному аспекті.